

Huiskat in top 100 van invasieve exoten

■ Invloed gedomesticeerde katten op biodiversiteit blijkt groot

Je denkt bij Felix catus (huiskat) nou niet direct aan een exoot. Veeleer zien we Amerikaanse rivierkreeft, grote Alexanderparkiet (Amsterdam), zonnebaars, Japanse duizendknoop en nijlgans als exoten die sommige natuurliefhebbers liever kwijt dan rijk zijn.

In de Oude Kene bij Hoogeveen trof ik een geelbuikschildpad. Prachtig dier, maar ook een exoot. De International Union for Conservation of Nature (IUCN) kwam onlangs met haar top 100 van in Europa verschenen exoten. Onze huiskat wordt daarin aangemerkt als een exoot van oorsprong. En dan wel een exoot die een enorme ecologische impact heeft. Want de naar schatting drie miljoen (huis)katten in ons land doden op jaarbasis minimaal 17 miljoen vogels. Het gaat niet alleen om jonge merels, koolmezen en roodborstjes, ook om zeldzame en bedreigde soorten als roodborsttapuit en blauwborst in onze heidegebieden. Verder vangen katten jonge hazen, konijnen, muizen, maar

ook reptielen en amfibieën. De kat is een exoot met groot ecologische effect op onze inheemse fauna.

Doelstelling

“De natuur is onze basis. Het fundament voor ons welzijn. De natuur voedt ons, houdt ons gezond en weerbaar, en levert de essentiële bouwstenen voor onze sociale en economische ontwikkeling. Zolang wij zorgen dat de natuur gezond blijft, kunnen we haar vruchten blijven plukken. En die op een eerlijke manier verdelen: met onze medemens, met andere soorten, met toekomstige generaties.” Dat is in het kort de doelstelling van de IUCN, 's werelds grootste en oudste organisatie voor natuurbescherming en

Zwerfkat in de Boerenveense Plassen. Hero Moorlag

wereldwijde autoriteit op het gebied van de status van de natuur. Het internationale hoofdkantoor is gevestigd in het Zwitserse Gland. IUCN-NL houdt kantoor in Amsterdam. Er zijn 14.000 overheden en maatschappelijke organisaties aangesloten. Die leveren 15.000 experts op het gebied van natuurbescherming, waaronder Johan van de Gronden die tien jaar directeur was van het Wereld Natuur Fonds.

Onjuist

Het is de IUCN die ons erop wijst dat het argument “Dat is nu eenmaal de natuur”, als het gaat om een kat die een vogel pakt, niet klopt. Als mens hebben wij een gedomesticeerd dier in de natuur gebracht, een dier dat daar niet thuishoort. Vos en marter, inheemse predatoren, moeten alle zeilen bijzetten om aan prooi te komen en verhongeren in het ergste geval. Een huiskat krijgt in eerste instantie eten van zijn

baasje en gaat vervolgens de natuur in om een vogel te doden en ermee te spelen. Onderzoeker Chris Smit van Rijksuniversiteit Groningen noemt de huiskat in dat licht een gesubsidieerde predator.

Drie categorieën

Handhaving. Wat hoor je vaak hoe moeilijk dat is. Er zijn te weinig BOA's en de politie heeft het druk met verkeerscontroles en boeven vangen. Bij mijn weten is er geen jurisprudentie bekend van een rechter die een baasje van een kat heeft bestraft wegens vogelmoord. Toch is schade aan de biodiversiteit volgens Europese wetgeving strafbaar. Katten schaden de biodiversiteit. Je kunt drie categorieën onderscheiden: huiskat, zwerfkat en verwilderde kat. De kat die zich handhaaft in de natuur is een verwilderde kat. Deze kat moet zelf zijn voedsel vangen, kiest zelf zijn leefgebied en kan zich voortplanten wan-

neer hij maar wil. Zijn nageslacht bestaat uit forse katten die door duinen en heidevelden struinen op zoek naar prooi, jonge Kievieten, grutto's en wulpen. Een plaag, zeggen ze op Texel en Terschelling. Daar worden ze afgeschoten of gevangen, gechipt en gesteriliseerd door Stichting Zwerfkatten. Duidelijk is, dat wettelijk niet is toegestaan dat katten in de natuur loslopen, of het nu een huiskat, zwerfkat of verwilderde kat is. De huiskat heeft een eigenaar. Als die doordrongen is van het feit dat zijn kat vogeltjes vangt, is hij wellicht genegen zijn kat letterlijk een belletje aan te binden, de tuin af te rasteren (catio) en het dier 's nachts binnen te houden. Intussen springt er een zwarte kat over onze klimopheg en laat drie dikke keutels begraven achter op de plek waar ik in oktober knoflookteentjes heb geplant. ■

Hero Moorlag

Kat met vier jongen. Esther Moorlag

Themajaar 2021: Ode aan het Nederlandse landschap

Er is de afgelopen jaren veel reuring over de teloorgang van het landschap. Als het niet gaat over het kappen van bomen, dan gaat het wel over de sterke afname van de biodiversiteit in het boerenland.

We hebben inmiddels ook in Drenthe een sterk versnipperd en rommelig landschap, waarover veel mensen zich ernstige zorgen maken. Terecht dat 2021 daarom is uitgeroepen tot het jaar van het landschap, onder het motto 'Ode aan het Nederlandse landschap'. Drenthe is nog zo mooi, zeggen veel mensen. Zeker in deze coronatijd genieten velen dagelijks van de prachtige gebieden die een schat aan natuur en historisch erfgoed herbergen. Het landschap en de natuur zijn een bron van inspiratie en levensvreugde, aldus wijlen landschapsarchitect Harry de Vroome. De veelzijdigheid van het Nederlandse landschap is groot, al

eeuwen inspireert het bijzondere landschap schilders en andere kunstenaars. De expositie 'Barbizon van het Noorden - schilders ontdekken het Drentse landschap' in het Drents Museum was een groot succes. En toch schuurt het, omdat de kwaliteit van het landschap op veel plaatsen danig is veranderd, aangepast aan de eisen van het huidige rationele landgebruik. De ruilverkavelingen, de intensieve ontwatering en het intensieve gebruik hebben van veel boerenland een industrieland gemaakt. Een grasland met maar één soort raaigras en geen bloemen meer, soortenarmer kan het niet.

Lezen van het landschap

Tijdens mijn opleiding aan de Bosbouwschool in Arnhem had ik als keuzevak landschapskunde. Een buitengewoon boeiend vak omdat je de kenmerken en de achtergronden van de verschil-

Ruiner Aa in het typische Drentse landschap. Albert Kerssies

lende landschapstypen leerde kennen. Voor Drenthe zijn het de esdorpen met hun brink, essen en aangrenzende beekdalen, het slagenlandschap van de veenont-

ginningen en de jongere heideontginningen. Met op sommige locaties oude bossen en landgoederen. In het huidige landschap ontdek je niet veel meer van toen.

Nu zie je overal rechte vlakken en lijnen, open soortenarme landschappen en grote rationele bedrijven. De binding tussen ons voedsel en het landschap is steeds verder uit elkaar gedreven. We produceren vooral voor de wereldmarkt. De negatieve effecten op het landschap zijn evenwel zeer groot. Meer dan voldoende reden om met elkaar te werken aan herstel van oorspronkelijk fraaie landschappen. In veel regio's is de handschoen opgepakt om inhoud te geven aan het themajaar. Onder meer in zuidwest-Friesland, de Achterhoek en Limburg is de bevolking gevraagd om hun ode aan het landschap te verbeelden of te beschrijven. En wat er nodig is om het landschap te herstellen. Een mooi thema, maar wie in Drenthe pakt deze handschoen op? ■

Albert Kerssies